# GAZETA KRAKOWSKA

Nro 40.

Z KRAKOWA DNIA 18. MAIA 1817 Roku W NIEDZIELĘ.

*Z Warszawy d. 10 Maia.*

W dniu wczorayszym Urodzin Jego Cesarzewicowskiey Mości Wielkiego Xiążęcia Konstantego, mieli zaszczyt złożyć Mu powinszowanie w godzinach rannych przed paradą woyskową: Namiestnik Królewski, wyżsi Urzędnicy, Jenerałowie i Officerowie woyska obu Narodów. Wieczorem, miasto i teatr Narodowy były oświecone.

---

Tadeusz Matuszewic, uzyskawszy od Jego Cesarsko-Królewskiey Mości Pana Miłościwego uwolnienie od sprawowanego dotąd Urzędu Ministra Przychodów i Skarbu, gdy nie przestaie odbierać licznych odezw w interessach tyczących się tego Urzędu, dla ostrzeżenia stron interessowanych o daremności adressowania do niego pism takowych, umieszcza w Gazecie Dekret N. Pana, któren z własnoręcznym Monarchy podpisem, JW. Minister Sekretarz Stanu przesłać mu raczył. –

*My z Bożey Łaski*
ALEXANDER I.
Cesarz Wszech Rossyy, Król Polski
&c. &c. &c.

Na zaniesioną do Nas prośbę o uwolnienie od Urzędu przez W. Tadeusza Matuszewica; zważywszy na słabość zdrowia iego; postanowiliśmy udzielić mu i ninieyszem udzielamy, uwolnienie go od Urzędu Ministra Przychodów i Skarbu Naszego Królestwa Polskiego; oświadczamy przytem onemuż, Królewskie Nasze ukontentowanie za sprawowanie wydziału Administracyi, iaki mu byliśmy powierzyli.

Dan w Petersburgu dnia 1/13 Kwietnia 1817. (M. P.)

---

*Zdanie sprawy z czteroletnich prac naukowych Towarzystwa Królewskiego Przyiacioł Nauk na posiedzeniu publicznem d. 30 Kwietnia 1817 przez JW. Staszica Radcę Stanu Prezesa tegoż Towarzystwa.*

Naukowe prace nasze w ostatnich czterech latach, z których sprawę zdaię, chociaż z przyczyny woien doznały przeszkód, przerwanemi przecież nie były. Mowa oyczysta głównieyszy Zgromadzenia zamiar, była ciągle naszych zatrudnień przedmiotem. Powtornie wzięto pod rozwagę pisownię Polską, a zważywszy, że kreskowanie samogłosek iest domyślne, pożno przez drukarzów wprowadzone, że nie ma

ani mieć nie może pewnych i stałych prawideł, że nie trzyma się, ani składni mowy, ani się w naturze ięzyka nie znayduie, że nie było go w pierwiastkowem abecadle i nie ma go w żadnym z naydawnieyszych alfabetów Sławiańskich do ięzyka Polskiego naywięcey zbliżaiących się, iako to, w pisowni mowy Cerkiewney i mowy Białoruskiey; zważywszy nakoniec i to, że iest przeciwnem czystey mowie Polskiey, w którey nawet niepodobieństwem Polakowi wymówić poiedynczo literę, *á* albo *ó* kreskowane; z podobnych powodów Towarzystwo pozostało przy swoiem dawnem postanowieniu nie używania nad samogłoskami kresek. Również zamiast nadpotrzebnego skupienia liter *szcz*, pisze tylko *scz*; a gdzie ziest prepozycyią, tam z nie *s* kładzie.

Wyznaczona i ogłoszona nagroda dla tych, którzyby napisali w ięzyku Polskim naydoskonalszą traiedyią, obeymuiącą rzecz z dzieiów narodowych, nie uwieńczyła ieszcze żadnego, ale do podobnych dzieł obudziła uczonych rodaków. Od czasu tego przez Towarzystwo wezwania, Teatr Narodowy i literatura Polska pięciu traiedyiami zbogacone zostały.

W zamiarze wygotowania ogólnego dzieła o literaturze z historycznem opisaniem każdey iey części i z wykazaniem w każdey właściwych iey zasad i wyborowych wzorów, mamy obszernie, gruntownie i płynnie napisane dzieło, wszystkie gatunki wymowy obeymuiące, z opisaniem prawideł, z wystawieniem naydoskonalszych wzorów z starożytnych i nowoczesnych Pisarzy. Dzieło to tak w Polskiey literaturze użyteczne, wypracował Senator Woiewoda Minister Prezyduiący w Kommissyi Obrządków Religiynych i Publicznego Oświecenia, Stanisław Potocki.

Spiewy historyczne iuż ukończone i rozdane oycom i matkom, tym pierwszym uczycielkom młodych Polaków i Polek. Znaydą one tam środki, iakiemi przez wszystkie zmysły duszom młodych nadawać cnot obywatelskich uczucia i iakie im na grobach dzielnych ich przodków, nucić pieśni. Pisarz tych śpiewów, który, co o innych cnotliwych Polakach nucił, to własnemi czyny swego życia okazał, Julian Niemcewicz, zbogacił nadto literaturę Polską wzorowem pisaniem baiek i pełną nauki o tey części literatury rozprawą.

Kollega Lipiński w uczoney rozprawie wyłuszczył prawidła i z wyborem wystawił wzory pisania Sielanek; a w Zamkach na lodzie nie tylko zbogacił scenę narodową, ale razem wskazał doskonały wzór biorącym się do przekładania dzieł teatralnych z ięzyków obcych na ięzyk Polski.

Kollega Feliński wszystkie piękności ogrodów Delila w równie doskonałym wierszu Polskim wystawił. Nadto on pierwszy z Pisarzow Polskich nayrozważniey zastanawiał się nad pisownią ięzyka naszego. Barbara w Polskim ięzyku wzorowa trajedyia iest dziełem iego.

Do powszechney historyi naszego narodu iuż w części wygotowanemi są panowania Zygmunta starego, Henryka Walezyiusza, Zygmunta trzeciego, Augustów i Stanisława Augusta. Całe panowanie Jana Kazimierza złożone w bibliotece Towarzystwa. — O początkach Sławian dwie ukończone rozprawy z mappami znayduią się w Zgromadzeniu. Cała część dzieiow o medalach Polskich uzupełniona została:

wstrzymana iedynie dla przysposobienia rycia.

Dla wyiaśnienia w dzieiach naszych pewnych szczególnieyszych wypadkow, które poźniey przyłączyły się do głównych przyczyn nierządu i upadku tak wielkiego ludu, podanemi zostały do publiczności zapytania. Pierwsze: Jakie było wychowanie publiczne w Polsce od naydawnieyszych czasow, aż dotąd, iaki wpływ odmiany wychowania tego miały na charakter, i obyczaie mieszkańcow, iaki na powodzenia lub klęski kraiowe? Drugie zapytanie: Jakiemi stopniami Hetmanowie Wielcy i Podskarbiowie Wielcy doszli w Polsce do tego stopnia, iż iedni Rząd woyska, drudzy Rząd Skarbu zupełnie ogarnęli? Na te zapytania, żadnych dotąd odpowiedzi nie było.

(*Reszta potem.*)

*Z Petersburga d. 13 Kwietnia d. k.*

Archimandrytom klasztorów, Rektorowi duchowney Akademii Petersburskiey, Filaretowi, i Rektorowi Petersburskiego Seminaryum duchownego Innocentemu, rozkazano zasiadać w głównym rządzie szkół.

Dnia 8 b. m. miał u Cesarza JMci prywatne posłuchanie Minister Hiszpański, Kawaler Zea-de-Bermudez.

W Penzie utworzył się oddział Rossyyskiego Towarzystwa Bibliynego. Pierwiastkowe zapisy wynoszą do 4000 rubli. Podobnyż oddział utworzył się w Lebiedynie, w Gubernii Ukraińskiey, i pierwiastkowe zapisy uczyniły 300 rubli.

W Kamczatce podwakroć dało się uczuć trzęsienie ziemi, dnia 5 Maia 1816 r. słabsze około 9tey, a dosyć mocne o godz: 11tey przed południem. — Cudzoziemcy mieszkaiący w porcie Petropawłowskim na Kmczaatce zaczęli utrzymywać korrespondencyią z Anglią i Ameryką, czego dotąd nie było. — Wiadomo, że w Kamczatce zamiast koni i wołów, używaią psów do przewożenia różnych ciężarów. Psy te karmią tam naywięcey rybą. Połów ryby w ostatnich czasach tak był mały, że dla niedostatku żywności wiele psów z głodu zginęło.

*Z Wiednia d. 8 Maia.*

N. Cesarz raczył aktualnemu swoiemu taynemu Radcy i Prefektowi C. K. biblioteki, Hr. Ossolińskiemu, na dowód swoiego ukontentowania z wspaniałego założenia przez niego biblioteki publiczney, udzielić komanderski krzyż Król: Węgierskiego orderu S. Szczepana.

Lubo przez cały przeszły miesiąc panował tu i w okolicach północny wiatr i zimno z częstem śniegiem, od 1go b. m. nastąpił iednak ciepły wiatr i dnie pogodne; ze wszystkich części Monarchii nadchodzą od tego czasu pocieszaiące wiadomości, iż zboża lubo wstrzymane w wzroście, wszędzie iednak piękne się pokazuią, i za pomocą Nieba obfity urodzay obiecuią.

*Z Londynu d. 29 Kwietnia.*

Królowa tak dalece przyszła do zdrowia, iż doniesienia o iey chorobie zaprzestały iuż wychodzić — Lord Castlereagh iuż także wyzdrowiał i znaydował się na gabinetowey radzie.

Mówią, iż Xże Wellington zabawi do 18 Czerwca, rocznicy zwycięztwa pod Waterloo, w Londynie, i w dniu tym przy otworzeniu nowego mostu Waterloo z Xciem Rejentem naypierwszy po nim przeiedzie.

Kanclerz skarbowy uczynił wczoray w izbie niższey dwa wnioski względem wsparcia ubogich. Pierwszy tycze się ubogich w Anglii. Kommissarzom Królewskim ma bydź na $1\frac{1}{2}$ mill. f. szt. powierzo-

nych biletów skarbowych, których przez pożyczkę użyią na obrócenie ubogich do robot publicznych, rybołowstwa, i t. d. Drugi tycze się ubogich w Irlandyi i przeznacza na tenże cel 250,000 f. szt. Pożyczka ta ma bydź w r. 1820 z prowizyią po 5 od sta spłacona. — Po nieiakich sporach oba te wnioski przyiętemi zostały. P. Lamb nazwał podobno środki zaradczemi tylko, ale nie zapobiegaiącemi złemu. Jeżeli dadzą się ubogim pieniądze na przysposobienie sobie narzędzi, tedy obrócą ie na inne konieczneysze potrzeby; ieżeli dadzą im się narzędzia, sprzedadzą ie, i nędza nieustanie. Angliia iest ludem przeładowana; pożyteczney zatem byłoby przewieść znaczną część ludzi do osad, gdzieby się pożyteczniey mogli zatrudnić. P. Brougham nazwał powyższy proiekt berdzo niebezpiecznym. Powierzone będą maiętnym pieniądze dla wsparcia ubogich; ostatni w krótce tego nadużyią; uważać będą powierzone maiętnym pieniądze iako swoią własność i żądać ich gwałtem pod pozorem, że zatrzymuią ich pieniądze, a oni nędzę cierpią.

W Leicestrze powieszono 6 Ludditów, którzy spalili w polu stogi ze zbożem. Zostawili oni żony i 30 dzieci w naywiększym ubostwie.

Pierwszy bataliion 66go pułku otrzymał rozkaz udania się na wyspę S. Heleny, dla zluzowania części tamteyszey osady, która będzie rozpuszczona.

Jedno z pism tuteyszych wyraża: Dwor Hiszpański chce Rossyi pod pewnemi warunkami odstąpić wyspę Minorkę. Daley dodaie, że Rossyia żąda przyznania sobie zwierzchnictwa nad Multanami i Wołoszczyzną, i że pod tym tylko warunkiem zezwoliła na opiekę Anglii nad wyspami Jońskiemi.

Nasze stosunki z Chinami zdaią się coraz więcey doznawać trudności. Wstrzymany został handel, i znayduiemy się teraz w Kantonie okrętom kompanii nie wolno uzupełnić swoich ładunków.

Zprawdziła się nakoniec wiadomość, że Portugalczykowie bez wystrzału opanowali Montewideo i Colonio del Sacramento. Gospoda Loyds odebrała to doniesienie od swoiego ajenta z Buenos-Ayees pod d. 4 Lutego. Po wniyściu tam rzeczonych woysk w d. 20 Stycznia Wodz ich, Jenerał le Cor, wydał do mieszkańców odezwy. W pierwszey zapewnił im pod zasłoną woyska Portugalskiego bezpieczeństwo osób i własności, a zakwitnienie handlu i zagładzenie poniesionych klęsk pod opieką Monarchy Portugalskiego. W drugiey zaręczył, iż nikt za przeszłe czyny polityczne i mowy nie będzie prześladowany.

Nigdzie nie iest tak dobrze w południowey Ameryce rokosz urządzony, iak w wielkiey prowincyi rzeki Plata. Nowy ten kray nosi nazwisko połączonych prowincyi południowey Ameryki. Dostrzegacz Amerykański (urzędowe pismo nowego tego kraiu) podaie za stolicę kongressu tego kraiu St. Michael w Tukumana; miasto dogodnieysze na siedlisko rządu od Buenos-Ayres, ponieważ leży w środku kraiu i mniey iest na napad wystawione. Rzeczony dziennik zawiera następuiące urzędowe ogłoszenie niepodległości:

" My Reprezentanci ziednoczonych Prowincyy południowey Ameryki, zebrani na ogólny kongress, wezwawszy Boga, który rządzi światem, w imieniu i stosownie do

pełnomocnictwa ludu, który reprezentuiemy, oświadczamy w obliczu Nieba, Narodów i wszystkich mieszkańców na ziemi, sprawę naszą za słuszną; oświadczamy uroczyście, że iest iednomyślną i niezmienną wolą tych Prowincyy zerwać związki, które nas z Królem Hiszpańskim łączyły, wrócić do wydartych nam praw, iako też przybrać cechę i znaczenie wolnego i Ferdynandowi VII i iego następcom, tudzież macierzyńskiemu kraiowi niepodległego narodu. My wszyscy i każdy z osobna uznaiemy powyższe oświadczenie za powszechną naszą wolą, i obowięzuiemy się utrzymać ią wszelkiemi sposobami i poświęceniem naszego maiątku, kredytu, a nawet życia. — Działo się w sali naszych posiedzień, &c. — Przysięga dla mieszkańcow tych prowincyy iest następuiąca: — "Przysiężecie przed Bogiem, Panem naszem na tym krzyżu będącem, utrzymywać i bronić wolności ziednoczonych Prowincyy południowey Ameryki, iako też ich niepodległości przeciw Ferdynandowi VII, iego następcom, kraiowi macierzyńskiemu i każdemu obcemu panowaniu. — Poprzysiężecie przed Bogiem i zaręczycie oyczyznie utrzymywać iey prawa z narażeniem nawet własnego życia, maiątku i kredytu. — Poprzysięgamy. — Boże dopomoż wam dotrzymać tey przysięgi, a w przypadku niedotrzymania iey, niechay was Bóg i oyczyzna sądzą!,, — (Przysięga ta była w d. 15 Września 1816 uroczyście, wraz z ogłoszeniem powyższego oświadczenia, wykonana. Wynurzenie publiczney z tego powodu radości w Buenos-Ayres trwało dni trzy. Jeneralnym dyrektorem kongressu z naywyższą wykonawczą władzą, obrany zosta D. Juan Martin de Pueyrredon. Składa on swoią władzę, skoro tego ciało prawodawcze zażąda.)

*Z Paryża d. 29 Kwietnia.*

Król słuchał wczoray Mszy w pokoiach. HHr. Corvetto, Beugnot, Dumanoir i kilku innym osobom udzielił wielkie krzyże legii honorowey.

Minister woyny wyznaczył kommissyią do ułożenia naydogodnieyszego proiektu do utrzymania zawsze woyska Francuzkiego w zupełności. Większa część jenerałów nalega o przywrócenia konskrypcyi woyskowey, inni zaś sprzeciwiaią się temu z powodu urządzenia w całem królestwie czynney gwardyi narodowey, z którey w przypadku woyny woysko łatwo dopełnionem bydz może. Ważny ten przedmiot wprowadzony zapewne zostanie na przyszłe izb posiedzenia.

P. Chateaubriand sprzedaie swoią bibliotekę.

Małżonka Hr. Regnault de St. Jean d'Angely (byłego radcy stanu za Bonapartego, a teraz znayduiącego się w Ameryce) aresztowaną w swoim zamku Val i w więzieniu Conciergerie osadzoną została za utrzymywanie potaiemney korrespondencyi.

Zaczęte przez Bonapartego publiczne roboty i budowy ciągnione są daley.

Gdy usiłowano tu przeprzyć Xiężnę Coligny, iż Bonaparte iest autorem przybyłego z wyspy S. Heleny rękopismu, odpowiedziała: "Tem gorzey, bo musi bydź na świecie dwóch Napoleonów. — P. Olville, będący na urzędzie przy zwierciadlaney rękodzielni i wuy Bonapartego, został wczoray uwięziony i przez prefekta kilka razy badany.

P. Livrente, wychodzień Hiszpański, który był sekretarzem przy sądzie inkwi-

zycyi w Madrycie, wydał tu krytyczną historyią Inkwizycyi Hiszpańskiey, podług którey sąd ten od założenia swego 34,282 ludzi w osobach, a 17,690 w wizerunkach spalić kazał. Oprócz tego na wieczne zamknięcie skazał 291,450 osob.

Zmarłego Xcia Prymasa Niemieckiego wyyść tu ma w krótce nowe dzieło pod tytułem: "Ateny Paryzkie.,,

*Z Bruxelli d. 1 Maia.*

Biskup Gandawski, Xże Broglio, poiechał do Rzymu. Mówią, iż otrzyma godność kardynalską, a tym sposobem zakończy się sprzeczka z iego dyiecezyią.

Nie miło zapewne rządowi Francuzkiemu widzieć, że wygnani Francuzi nie wszędzie są wzgardzonemi. Jenerał Letellier ożenił się niedawno w Leodyium z bogatą i młodą panną, a Jenerał Flahaut, były adjutant Bonapartego żeni się z młodą Angielką, która posiada 40,000 f. szt. rocznego dochodu.

Król Pruski, którego tego lata oczekuią w główney kwaterze iego we Francyi woyska w Sedanie, może także odwiedzi Bruxellę i Paryż.

Dnia 26 Kwietnia przeszło przez Antwerpiią 22 żołnierzy z dawney gwardyi Bonapartego, powracaiących z niewoli Rossyyskiey.

Podług iednego z pism naszych z kontrybucyi, którą Francyia płaci, ma bydź 5 mill. fr. rozdanych pomiędzy woyska Belgickie, które pod Waterloo walczyły. Pułkownik otrzyma zatem około 3000, a Kapitan około 1500 fr.

*Z Barcellony d. 25 Kwietnia.*

Z powodu odkrytego tu spisku Jenerał kapitan Katalonii wydał następuiącą odezwę:

" Okropny spisek, do którego zdaią się należeć osoby rożnych klass, a w który wchodzą Jenerał Don Ludwik Lascy i Don. Fran. Milans, którzy dawniey znakomite uczynili oyczyznie przysługi, miał w nocy d 5 b. m. wybuchnąć. Zamiarem spiskowych było obalić rząd, przywrócić zniesioną konstytucyią i mnie odebrać władzę, którą mi Król nadał. Ale dzielne środki, które zaraz przedsięwziąłem, iak tylko za szczególnieyszą łaską Opatrzności pierwszą o tym zamachu powziąłem wiadomość, zniszczyły zamiary buntowników. Scigani wszędzie, uwięzionemi są powiększey części naywinnieysi, a wspólnicy ich w krótce będą. Postępuią tuż za temi, którzy się pomiędzy góry schronili. Przy udręczeniu moiego serca z powodu tego zdarzenia, cieszy mnie przynaymniey, iż mieszkańcy Barcellony i prowincyi bynaymniey do tego zamachu nie wpływali; i że owszem okazali swoią gotowość do chwytania spiskowych. Postępowanie woyska iest także pochwały godnem; dwie tylko kompaniie lekkiego pułku Tarragony zostały przez drugiego swoiego Dowodcę Don Joz. Quer do tego spisku wciągnione; lecz żaden więcey officer nie należał do tego obłąkania, które kilka tylko godzin trwało. Takie to było poparcie błachych nadziei tych nieszczęśliwych, którzy pomimo wszystkich swoich usiłowań nie przerwali nawet na chwilę spokoyności publiczney. Teraz nie ma żadney obawy; spiskowi oczekuią tylko kary, iaką im przepisy ustaw wymierzą, których rozpoczęła się sprawa i wkrótce się ukończy. — W Barcellonie d. 12 Kwietnia 1817."

*Xawery Castannos.*

Jen. porucznik Lascy! ( który, iak mowią, nie był w Barcellonie schwytany, ale z szwadronym iazdy uciekł pomiędzy góry, ) pochodzi z Jrlandyi; Marszałek polny Milans iest szlacheckiego rodu z Katalonii. Zamiar spiskowych, którzy mieli po prowincyiach stronnikow, dążył do przywrócenia byłych stanow, opanowania Barcellony, twierdz Figueras i Montui, i założenia na południu punktu połączenia. ( List dawnieyszy z Madrytu d. 31 Marca w pismach publicznych umieszczony, ) Opiewa: — W woysku pokazuią się, niestety, tu i owdzie znowu ślady ducha buntu, który iednak zdaie się tylko pochodzić zdziczenia przez Francuzkie przywłaszczenie. Niedawno uwięziono w Korunnie i Asturyi wielu officerow, iak mowią z powodu odkrytego spisku w sposobie Jenerała Porlier. Sądzą, iż większa część z obwinionych utracą życie. — Z Kadyxu odpłynęła ósmio tysiączna dywizyia wyborowych woysk do południowey Ameryki; lecz przy wsiadaniu tego woyska na okręty, miał także nastąpić opor. — Słychać iż na trzymanie mułow ma bydź wielki podatek nałożony, ażeby podnieść chow koni. Od zabrania przez Francuzow mnostwa koni z Hiszpanii, tak dalece brakuie u nas koni, iż nietylko rolnictwo, ale furmanka i podrożuiący na tem cierpią.

*Z Frankfortu d. 29 Kwietnia.*

Na wczorayszem posiedzeniu seymu związku Niemieckiego, pierwszem po Wielkanocnem spoczynku, podał Ces. Austryiacki Poseł, Hr. Buol-Schauenstein, który onegday z Wiednia powrócił, do protokołu oświadczenie swoiego Dworu względem sprawy Ekonoma Hoffmana w Elektorstwie Heskiem, że J. C. K. Mość pochwala zupełnie wydany w tey sprawie wyrok seymu, i że proste wyrokowanie to seymu, przekonało Dwór Austryiacki, iż seym stara się każdemu Niemcowi prawną drogą wymierzyć sprawiedliwość. — Nowy poseł Bawarski, Baron Aretin, ktory na temże posiedzeniu okazał swoie pełnomocnictwo, równie iak inni posłowie, którzy nie oświadczyli się wcześniey, podali do protokołu zezwolenia swoich Dworów na powyższy wyrok, wyiąwszy Darmstadtskiego i Elektora Heskiego.

Ze z strony Austryiackiey dla ułożenia stosunków woyskowych ziedzie tu Jen. Steigentesch, potwierdza się na nowo.

Na następnych posiedzeniach zatrudni się seym urządzeniem sądu na rozstrzygnienie szprzeczek pomiędzy członkami związku Niemieckiego, i przez to ustanowienie załatwi naywaznieyszy artykuł aktu kongressu.

*Z Włoch d. 26 Kwietnia.*

Austryiacka osada w Alexandryi ma ieszcze bydź kilku tysiącami ludzi powiększona.

W Wenecyi zapobiegł rząd wynoszeniu się mieszkańców do północney Ameryki, Afryki i Brazylii.

Mówią, iż Xże Pokoiu ziedzie do Medyiolanu. Przyczyna iego przybycia nie iest wprawdzie wiadoma, ale słychać, że córkę swoią za mąż wydaie.

Stan zdrowia Oyca S. iest bardzo zatrważaiący; liczy teraz 75 lat i bardzo iest chory; nakazano nawet po klasztorach modły o iego uzdrowienie. Lud mocno iego choroba zasmuciła. — W Rzymie mówią o nowym planie skarbowym Kardynała Konsalwi, który przynieść ma rządowi wielkie kapituły. — Czynią tam naywiększe śledzenie dla odkrycia rabusiów, ktorzy pod-

czas obrzędów kościelnych wśliznęli się do Rzymu i znaczne popełnili kradzieże. — Przed rewolucyią wynosiły dochody Papiezkie 8 do 9 mill. skudów (talarów); teraz zaledwo trzecią część wynoszą; gdyż odpadło wiele zagranicznych dochodów z powodu odmiany kraiów i ubóstwa wiernych. Długi kraiowe, które przed zaięciem Rzymu przez Francuzów 90 mill. wynosiły, powiększyły się teraz do 120 mill. skudów. Chociaż Oyciec S. bardzo oszczędnie żyie i wydatki iego nie przenoszą na miesiąc 10,000 piastrów, nie można iednak spodziewać się, aby podług umowy mógł do roku 1825 spłacić Xcia Eugeniusza (byłego Wicekrola Włoskiego) za posiadane w kraiach kościelnych dobra, które oszacowane są 17 mill. fr. a przynoszące rocznego dochodu 850,000 fr.

Mówią, iż Król Karol Hiszpański wyiedzie z Rzymu, (coby zdawałoby się mieć związek z przybyciem iego Ministra Xcia Fokoiu do Medyiolanu.) —

Dwór Sardyński czyni naywiększe usiłowania do powiększenia swoiego woyska. — Mówią o podróży Monarchy Sardyńskiego za Alpy, dla odwiedzenia Króla Francuzkiego. — Wyspa Sardynii iest spokoyna, wszelako wyższa klassa, dopomina się przywrócenia stanów.

Podług naynowszych listów z Medyiolanu mróz w nocy z d. 11 na 12 b. m. zniszczył pompie drzewa morwowego, a zatem i nadzieię obfitego zbioru iedwabiu w tym roku. Cena iedwabiu zaraz się podniosła, i ze wszystkich okolic Włoskich potwierdza się ta wiadomość.

*Od brzegów Menu d. 2 Maia.*

Z Wiednia piszą, iż Xże Metternich towarzyszyć podobno będzie Arcy Xiężniczce Leopoldynie (narzeczoney Królewicza następcy tronu Portugalskiego) do Liwerna, a stamtad uda się do Rzymu.

Nie potwierdza się pogłoska, iakoby główna kwatera Angielska z Cambrai do Paryża przeniesioną bydź miała. Xiążę Wellington dłużey tą razą bawić będzie w Anglii niżeli przeszłą. Jenerał Hill dowodzi podczas iego niebytności sprzymierzonem we Francyi woyskiem.

W Minchen odprawiona została d. 27 Kwietnia uroczysta processyia z obrazem S. Benno, patrona miasta i kraiu, dla ubłagania Nieba o pomyslne urodzaie tego lata.

Dziennik Angielskiego Wędrownika (Xiężny Wallii) zawiera zaraz na początku iey korrespondencyią z Ministrem Lordem Liwerpool, iey odstąpienie z uchwalonych dla niey 50,000 f. szt. 15,000, iey listy do PP. Brougham i Whitbread, iey powody do podróży na stały ląd, do Afryki, Stambułu i Azyi, i iey historyią aż do osiądzenia pod Como.

Obecni w Lipsku Niemieccy Fabrykańci miewaią tam naradrzenia iakby zapobiedz zupełnemu upadkowi Niemieckich fabryk.

Tego roczni katalog nowych xiążek podczas Wielkanocnego iarmarku w Lipsku przechodzi w grubości poprzedzaiące i zawiera przeszło 2000 dzieł, 104 Romanse, 47 sztuk teatralnych, i 134 xiążek w obcych ięzykach.

Hanowerski Minister stanu i gabinetowy, Hr. Minster, przybył onegday przez Bückeburg z Anglii do Hanoweru,

Sądzą, iż były gabinetowy odźwierny Bonapartego Santine, który do Włoch poiechał, ustne tylko ma zlecenia od Bonapartego, gdyż nie mógł mu dać żadnych listów.

Z Moguncyi zabroniono wywozu zboża i ziemniaków.

# DODATEK
## DO Nro 40.
# GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 18 MAIA 1817 Roku W NIEDZIELĘ.

Pierwszem użyciem znaku południkowego wystawionego na Podgórzu dnia 3 Maia r. b. kosztem P. Lorenz, C. K. Kommissarza cyrkułowego, było sprawdzenie kierunku igły magnesowey na tuteyszym Obserwatorium. Środek wyprowadzony z kilkokrotney obserwacyi, okazał, że iak po wielu mieyscach, tak i w naszych stronach zboczenie igły powiększyło się znacznie ku zachodowi, i iest teraz 17° 42' gdy dawniey nie przechodziło 16 stopniów. Wiadomość tę o nowem ziawieniu w przyrodzeniu i o wspomnionym autorze, przysługi naukowey, oznaymić Publiczności, mam sobie za obowiązek. — W Krakowie dnia 14 Maia 1817 r.

*Józef Łęski, D. O. K.*

*Z Hamburga d. 6 Maia.*

Przy konczeniu dzisieyszey gazety odebraliśmy ieszcze naynowszą pocztę Angielską z następuiącemi doniesieniami:

*List z Londynu d. 2 Maia.*

Aktualny Piątkowski, który powrócił z wyspy S. Heleny, znayduie się ciągle w Londynie. Zmyślony zaś Piątkowski ieździ tym czasem po stałym lądzie, dla wyszukania przyiaciół Bonapartego. (*Morning-Chronicle*)

Biskup Oxfordski na danym niedawno obiedzie dla wspieraiących szpital Londynski, wniósł następuiące zdrowie: "Szczęście Hebrayskiego narodu!„

Wczoray dał Xże Rejent wielki obiad dla Xcia Wellingtona. — Królowa przeleżdżała się iuż wczoray po swoiey słabości.

Pani Stael wstawiała się w Paryżu za uwięzioną Panią Regnault de St. Jean d'Angely, lecz dotąd bezskutecznie.

Eskadry Chrystofa i Petiona w St. Domingo wypłynęły na morze dla spotkania się z sobą.

Ponawia się znowu pogłoska o pośrednictwie Anglii między Hiszpaniią i rokoszanami południowey Ameryki.

*Rozmaite Wiadomości.*

Turcyia podług pism publicznych ma się ciągle uzbraiać. Oyciec S. zawarł z tem państwem umowę zabezpieczaiącą byt Chrześciian w Turczech.

Sławny Fizyk z Tournay utrzymuie, iż ustawiczne deszcze i częste pioruny pochodzą z rozmnożonych po wszystkich kraiach konduktorów. Chce on twierdzenie swoie w obszernieyszym dziele, które w krótce wyyść ma z druku, iaśniey okazać.

W wielu Niemieckich miastach pozawięzywały się towarzystwa przeciw Angielskiem rękodzielnem towarom; rękodzielne miasta w Saxonii i Szląsku idą za tymże przykładem. Mówią nawet, iż od roku 1818 nikt na Dworach Bawarskim, Saskim i Wirtembesskim pokazać się nie może iak tylko w sukniach z kraiowych materyy, tak iak na Dworach Paryzkim i Londyńskim. Do Rossyi zabronio także wprowadzać zagraniczne rękodzielne towary, które w kraiu w dostateczney liczbie i w dobrym gatunku są robione.

*Bieg Pieniędzy w Wiedniu dnia 5 Maia 1817 r.*
Czer: Zł: Hollenderski (iuż tylko na srebrną
Czer: Zł: Cesarski monetę są zmieniane)

Moneta konwencyyna za 100. . . 336 Szeinami.
W Krakowie daią za Zł. ryń. w Szeinach Złp. 1. gr. 4 monetą srebrną.

## DONIESIENIA.

Wydział Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości w Senacie Rządzącym, Wolnego, Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. Zachowuiąc w porządnym wykonaniu Uchwałę Rządzącego Senatu Miasta Wolnego Krakowa w dniu 29 Maia 1816, którą postanowionemi i obwieszczonemi zostały dwa wolne Jarmarki w tymże Mieście corocznie odbywać się maiące; uwiadomia publiczność, że w dniu 24 Maia r. b. rozpocznie się i otwarty będzie Wolny Jarmark piętnaście dni trwaiący, na który wszelkiego rodzaiu Towary, tudzież Bydło i Konie sprowadzone lub wyprowadzone z Miasta Krakowa, nie będą podlegać żadney opłacie celney w kraiu Wolnego Miasta Krakowa. — W Krakowie dnia 11 Maia 1817 r.

*Grodzicki.*
*Darowski.*

Wydział Dochodów Publicznych i Dóbr Narodowych w Senacie Rządzącym, Wolnego, Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. Podaie do wiadomości, iż w dniu 27 b. m. od godziny 10 z rana w Biórze Wydziału odbywać się będzie Licytacyia publiczna Dzierżawy Podatku Konsumpcyinego od Trunków, iako to: od Wódki, Miodu, Araku, Wina i innych Zagranicznych napoiów co do miast Chrzanów i nowa Góra na rok ieden zaczynaiący się w dniu 1 Czerwca r. b. a kończący się z dniem ostatnim Maia r. 1818. Cena fiskalna względnie obudwóch Miast razem wynosi Złp 7514 rocznie, którey dziesiąta część czyli złp. 751 iako wadium przed Licytacyią złożoną bydź ma. O innych warunkach w Biórze Wydziału wiadomość udzieloną zostanie. — W Krakowie dnia 13 Maia 1817 r.

*Linowski*, S. P.
*Gadomski*, S. *W.*

Wydział Dochodów Publicznych i Dóbr Narodowych, w Senacie Rządzącym Wolnego, Niepodległego, i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa, i iego Okręgu. Podaie do wiadomości, iż w dniach 27 b. m. 12 i 27 Czerwca r. b. w Biórze Wydziału od godziny 10tey z rana odbywać się będzie publiczna licytacya Dzierżawy wieczney (Erpacht) Folwarku Piaski z Propinacyią i Folwarku Szlak z Domem murowanym i ogrodem obydwoch pod samym Miastem Krakowem położonych. O warunkach iako i cenie pierwszego wywołania w Biórze Kommissyi Włościańskiey przy ulicy Grodzkiey pod L. 120 wiadomość udzieloną zostanie. W Krakowie d. 6 Maia 1817 r.

*Linowski.*
*Gadomski*, *S. W.*

Wydział Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości w Senacie Rządzącym, Wolnego, Niepodległego i ściśle neutralnego Miasta Krak: i iego Okręgu. Gdy obwieszczona pod dniem 15 Kwietnia Nro 1263 Licytacyia Entrepryzy fabryki około Kościoła Parafiialnego w Czernichowie, w dniu 28 Kwietnia, iako oznaczonym w tey mierze terminie do skutku nie doszła: zawiadomia Publiczność, iż takowa na dzień 30 Maia odłożona została, i o godzinie 9 ranney tegoż dnia w Biórach Wydziału Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości odbywać się będzie cena fiskalna ustanowiona iest w Summie zł. 4901 gr. 21 z dodatkiem 59 dni ciągłych i 714 dni pieszych. Przystępuiący do Licytacyi, złożą 10 część ceny szacunkowey na vadium; a o warunkach w każdym czasie w Biórach Wydziału, wiadomość zasięgnąć mogą. — W Krakowie dnia 6 Maia 1817 r.

*Grodzicki.* — *Darowski.*

Dobra Lubaniia Dziedziczne Hieronima Kochanowskiego w Województwie Krakowskim, Obwodzie Stopnickim, są do sprzedania z wolney ręki, iako żadnemi długami nie obciążone. Dobra te składaią się z dwóch Folwarków Lubanii i Sucheywoli, maią rozległości włók Chełmińskich dziewięćdziesiąt w glebie pszenney, Osady czterdziestu czterech pułrolników sprzężaynych, Lasu włók dziesięć w połowie sosnowego z dębo-

wym, Łąk morgów 200, Karczmy dwie na traktach, Młyn wodny murowany, Pałac mieszkalny z ogrodem obszernym spacerowym i fruktowym, maiącym drzew rodzaynych do tysiąca sztuk. Cena tey maiętności iest za włoka po zł. 3600. Życzący sobie nabyć tey Maiętności, raczą się zgłosić przez pocztę na Radom do Przytyka, mieysca zamieszkania Dziedzica. Oświadcza Dziedzic życzącym sobie nabyć tey maiętności, iż kapitał za też Dobra iest w chęci podzielić na lat pięć do wypłacenia z procentem po 5 od 100.

Podpisany uwiadomia, że wskutek Uchwały Rady Familii i rezolucyi Tryuunału Iszey Instancyi Miasta W. Krakowa z Okręgiem dnia 14 Maia r. b. do Nro 1433 zapadłey. — Dom cały w Kleparzu w ulicy Długiey pod Nro 77 sytuowany do sukcessorów Anny Sachackiey należący, w dzierżawę na rok ieden, przez Licytacyia publiczną w dniu 21 Maia w Kancellaryi podpisanego przy ulicy S. Jana Nro 466 o godzinie 9 z rana, puszczony zostanie. Cena pierwszego wywołania w ilości 300 złp. ustanowiona; zaś warunki licytacyi w teyże Kancellaryi odczytać można. — W Krakowie d. 16 Maia 1817.

*Olearski*, *Pisarz Akt.*

Pewny obywatel w d. 11 Maia r. b. zgubił na Kleparzu Pugilares safianowy, w którym oprócz różnych papierów, znaydowały się dwa Wexle na Złp: 3000 i 1700, z których nikt niemoże użytkować, i Szeinów do Złryńskich 200. Ktoby takowe znalazł, zechce oddać do Redakcyi Gazety Krakowskiey, a zapewnia się przyzwoita nagroda.

Na zbliżaiące się Kontrakty będą Galicyyskie dobra Kameralne w drodze licytacyi sprzedawane. — Nayiaśnieyszy Pan raczył mocą naywyższego Patentu z dnia 21 stycznia r. b. w celu zmnieyszenia owych długów kraiowych, od których się prowizyia opłaca, sprzedaż dóbr Kameralnych w rozciągłey mierze rozporządzić. — Dla osiągnienia tego zamiaru, będą w skutku dekretu wyskiego Praesidium Kamery Nadworney z dnia 24 z. m. poprzedniczo, i niżeli rozporządzone iuż wyrachowania wartości dóbr przełożone zostaną, w miesiącu Czerwcu r. b. poniższe dobra Kameralne przez ustanowioną tym celem Kommissyią sprzedawczą w Lwowie, drogą licytacyi sprzedane, iako to:

W Cyrkule Bocheńskim: Państwo Dobczyce w czterech podziałach, tudzież dobra Niedary, i dobra Podstolice.

W Cyrkule Sandeckim: Państwo Czorsztyn w czterech podziałach, i dobra Trzetrzewina.

W Cyrkule Rzeszowskim: Państwo Bratkowice w czterech podziałach.

W Cyrkule Jasielskim: Włość Kamienica dolna.

W Cyrkule Żołkiewskim: Włość Baranie-Peretoki.

W Cyrkule Sanockim: Dobra Kulaszne i Ustryki górne tudzież grunta Rownia.

W Cyrkule Stryyskim: Dobra Lisiatyce.

W Cyrkule Stanisławoskim: realności funduszu religii w mieście Stanisławowie leżące.

W Cyrkule Czortkowskim: Dobra Wolica Trembowelska. — Dokładnieysze opisanie dóbr pomienionych, warunki, cena fiskalna, i dnie odprawiania licytacyi, zostaną tak przez Cyrkułowe Urzędy, iako też i przez Gazety powszechnie ogłoszone. —— W Lwowie d. 1930 Kwietnia 1817.

Przez C. K. Kommissyią sprzedaży Dóbr Kameralnych.

Dom narożny murowany o iednym piętrze w Rynku miasta Woiewódzkiego Kielc pod Nrem 233 sytuowany, obeymuiący sklep obszerny, za nim dwa pokoie, do przyięcia gości, izbę billardową, na przeciwko spiżarnia i kuchnia, w podworzu staynia, wozownia i skład na drzewo, piwnic porządnych i dosyć obszernych trzy, na piętrze pokoi kommunikacye maiących wygodnych obszernych pięć, kuchnia &c., strych nad całym zabudowaniem opatrzony i dogodny, w porządnym i nowym zabudowany stanie, iest z wolney ręki do przedania. Życzący sobie kupna tego Domu ma się zgłosić do mieyscowego Burmistrza w każdem czasie, od którego warunki nabycia ile mogą bydź naydogodnieysze, powzięte bydź mogą. — Kielce dnia 7 Maia 1817 r.

Uwiadomia się Publiczność, iż od dnia 15 m. b. Kompiele w Krzeszowicach rozpoczęte będą.

W Krzeszowicach Oberża z kilkunastu stancyiami navdogodniey urządzona, meblami przyzwoitemi opatrzona, oraz z osobnym lokalem do szynku, i z stayniami, iest do puszczenia w roczną lub trzechletnią Dzierżawę, tudzież Ogród. Ktoby sobie życzył obiąć tę Dzierżawę, zechce się zgłosić do mieyscowego Dominium.

Działo się w Krakowie dnia piątego Maia, Tysiąc ośmset siedemnastego roku.
W moc Rezolucyi Trybunału Cywilnego Iszey Instancyi Województwa Krakowskiego w dniu 21 Kwietnia r. b. do Liczby 1654 w r. 1816, 598 i 599 r. 1817 zapadłey. — Na żądanie W. Alexandra Niesiołowskiego przy Trybunale Cyw. I. Instancyi, Województwa Krakowskiego Patrona, Massy Kredalney Józefa Ossolińskiego byłego Kuratora; a do Subrepartycyi Mass Bankalnych Fryderyka Kabryta i Karola Scholtza, wyznaczonego, w Krakowie przy ulicy Floryiańskiey pod Liczbą 546 mieszkaiącego. —— Ja Jan Klein Reskryptem J W. Ministra Sprawiedliwości w dniu 23 Kwietnia 1816 r. do Nro 2425 wydanym, nominowany Woźny, przy Trybunale Cyw: I. Instancyi Województwa Krakowskiego, przy ulicy Grodzkiey pod Liczbą 106 mieszkaiący: w imieniu Prawa i Sprawiedliwości, uwiadomiłem Wierzycieli Mass Bankalnych Fryderyka Kabryta i Karola Scholtza do Massy Kredalney Józefa Hr. Ossolińskiego przekazanych; iako to: W. Adama Krzyżanowskiego Patrona przy Trybunale Cyw. I. Instancyi Województwa Krakowskiego, i niektórych Wierzycieli Pełnomocnika w Krakowie przy ulicy Szpitalney pod L. 561 mieszkaiącego: Macieia Orzyńskiego, Konstantego Peterson, Woyciecha Żywnę, Alexego Pucnałę, Szymona Maiewskiego, Franciszka Mniszka, Star. Józefa Mendel i innych z imienia i nazwiska, wszystkich zaś z mieszkania niewiadomych: że plan Subrepartycyi między Wierzycieli Mass Bankalnych Fryderyka Kabryta i Karola Scholtza do Massy niegdy J W. Józefa Ossolińskiego, przekazanych, iest sporządzony, i w Kancellaryi W. Pisarza Trybunału Cywiln: I. Instancyi Województwa Krakowskiego złożony; który każdego czasu w Kancellaryi powołaney w Krakowie przy ulicy Grodzkiey pod Licz: 106 przepatrzyć iest wolno. Zapozwałem oraz wspomnionych Wierzycieli edyktalnie, i przez Bióro W. Prokuratora, aby się w dniu 14 Lipca r. 1817 przed Delegowanym do tey czynności W. Janem Trzetrzewińskim, wspomnionego Trybunału Sędzią w Krakowie przy ulicy Grodzkiey w Domu Sądowym pod L. 106 stoiącym, bądź osobiście, bądź przez swych Pełnomocników stawili: celem deklarowania się do protokułu Kommissyi, czyli na ułożonym planie Subrepartycyi przestaią; lub też przeciwko temu iakowe monita: mieć będą: inaczey Subrepartycya powołana, na żądanie Powoda, za ważną i nie odmienną przez Wysoki Trybunał Cywilny I. Instancyi Województwa Krakowskiego, uznaną zostanie.

*Jan Klein*

Dobra Jakubowice mnieysze i większe w Powiecie dawniey Szkalbmierskim a teraz w Obwodzie Miechowskim leżące ¼ mili od miasta Działoszyc, ½ mili od Szkalbmierza, 5 mil od Krakowa, w Glebie pszenney maiące pola orne obszerne, łąki, pastwiska obfite, lasek, chrusty, młyn, sadzawki, zabudowania dworskie nowe wygodne są do sprzedania z wolney ręki; o kondycyach kupna i Inwentarzu można się dowiedziec na gróncie dóbr u Właściciela tychże, lub u W. Szałowicza, P. T. C. P. J. W. K.

Prezes Sądu Appellacyynego Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. Stosownie do artykułu 118 Kodexu Cywilnego podaie do publiczney wiadomości, iż Trybunał I. Instancyi tegoż kraiu na powództwo Zofii z Kaszubów Bialikowey włościanki z wsi Rząski Gminy Liszki żądaiącey ogłoszenia nieprzytomności małżonka Ignacego Bialika więcey od lat czterech z mieysca pobytu niewiadomego wydał na dniu 17 Marca 1817. Wyrok polecaiący dalsze dochodzenie nieprzytomności wspomnionego Ignacego Bialika Sędziemu Pokoiu Miasta Krakowa Okręgu II. W Krakowie dnia 24 Kwietnia 1817 roku.

*Nikorowicz, Prezes.*
*Etgens, Z. S.*